

TABOR: Izbija vasa dan, razven
nedežje in prah, ob 18. uri z
da. naseg naslednjega dne in stane
vseeno po št. 20-... sa ino-
samo K 40-... dostavljen na dom
K 10-... prejemati v upravi K 20-...
luterati pu dogovoru.

Hasala se na upravi TABORA,
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

POŠTNINA PAVŠALIRANA

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. SMS poštnočkova re-
cena -ov. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
vzira. - Rokovani se ne vračajo.

Leto: II.

Maribor, torek 6. decembra 1921.

Številka: 275.

Zima.

Ostra zima je iznenadila ves srednji in zapadni del Evrope. Namesto solnih zimskih dni, katere so oznanjali vremenski preroki, so pridrvele še pred začetkom pravega zimskega časa snežane burje in silni mrazi. Zima pa ni samo vremenski pojav, ampak je važna tudi kot gospodarski in socialni činitelj. Zima podi ljudi v njihova stanovanja, zahteva toplejšo in mastnejšo hrano, toplo obleko, zakurjeno stanovanje. V zimi se ljudje pogosteje shajajo in bolj spoznavajo, družabno življenje se živahneje razvija in tudi rodbinsko življenje dobiva intimnejši značaj. V pesnitvah starih romantikov toliko opevana zimska idila je ohranila tudi v današnjih prozaičnih časih nekaj svoje poezije. Pada sneg in veter bura ob okna. V sobah srečnejših ljudi blapola ogenj v peči. Prijetna gorkota napolnjuje ljudi z zadovoljstvom in mirom. Velika mesta leže pred nami, milijonska mesta, neznanske mase ljudstva, cele države, ves evropski kontinent. Nad to ogromno ploščo se vzpeva imaginarna starka zima in meša sneg in mraz. Lepo ti je, ti si ti in s samim seboj zadovoljen človek, ko se udobno zavaljš na svoj naslonjač v sobi, delavnici, pisarni, kavarni, restavraciji. Pa govoriš o zimi, o velikih zametih, o nemirih in demonstracijah v Berlinu in na Dunaju, o gladi v Rusiji. A čuj in glej: »Za vsakim ogrom sled in suh — oči kot oglje, potika se duh; — vse več in več rodi jih mrak, — čuj žvižge, topot ob trdi tlak! — Kdor vrata imaš, obmi ključ, — zapri klavir, upihni luč — Bog čuvaj hiše vaše: — glad jaše, jaše, jaše!« (O. Zupančič »Glad«). In pred očmi vstajajo velika milijonska mesta: tisoči in tisoči ljudi se gnetejo po bogatih ulicah, hite mimo sijajnih izložb, v katerih je nakopičeno vse, kar je iznašla človeška »kultura«. Krasni restavrantni in kavarni vabijo s svojimi širokimi steklenimi okni. Tam znotraj se šopiri eleganca, razkošje, godba, muzik... M-ta-ta... tra-la-la... Tisoči hite tod mimo, vsak s svojim svetom v duši. Kaj vse se skriva v teh molčečih človeških prsih? Koliko bede, gorja, tragedij, obupnih, upornih misli in koliko temnih, uspavanih nagonov? Vedno bolj se zožuje bogati del mesta, hiše postajajo nižje, trgovine in gostilne skromnejše, stanovanja uboga in umazana. Ljudje se ustavljajo pred preprostim izložbami v katerih so nanizani kupčki sladkorja, moke, mesa, masti. Tako se ustavljajo vsak dan in gledajo, kako raste cena. Kaj je cena? Nekdaj je to bila številka, ki je stala v nekakem ravovesju z delom; ekvivalent za potrošeno telesno in duševno energijo. Kaj je cena danes? Postala je zver, ki grize in razjeda zdaj fizične sile, zdaj notranje ravovesje. Kakor pravičljiva mora te davi na revni postelji in ti sesa kri v delavnici. Cena ni več številka; to je pošast, ki se je izlegla iz strašnih semen vojne, pa davi milijone in milijone ljudi. Cena živila, cena obleke, cena stanovanja, cena kurjave... Koliko neureč povzroča ta razbesnela cena! Kakšni so bili ljudje poprej v normalnih časih! Spomni se na razliko med tistimi časi in današnjimi! Kje so sedaj ljudje, ki so imeli odprta srca, veselje in razumevanje z bližnjimi, poštenost v besedah in dejanjih, ljudje, katerim si lahko zaupal najdražje, kar si imel in si vedel, da ne boš ogoljufan ali razočaran? Kje je danes altruizem in nepotravnost poštenje? Ali med onimi, ki sede v zakurjenih sobah ter govorijo lepo in duhovito v človečanstvu ali pa med temi, ki hite v svoja bedna, nezdrava, mraza stanovanja, k izčrpanim,

Kriza Pašičevega kabineta.

TIP Beograd, 4. dec. Včeraj je radi nesporazumljenj v radikalnem klubu ministrski predsednik Pašić podal ostavko svojega kabineta, katero je kralj sprejel.

LDU Beograd, 4. dec. Včeraj pop. je g. Pašić naznanil osrednjemu odboru radikalne stranke ostavko vlade. Radikalni klub je izdal nastopni komunike: Po sestanku dne 27. okt. t. l. se zastopniki radikalnega in demokratskega kluba niso sestali do včeraj predpoldne, da nadaljujejo začeta pogajanja, ker je tačas trajalo posvetovanje v demokratskem klubu. Včeraj, dne 2. t. m., je bil drugi sestanek, na katerem je g. Davidović naznanil še nekatere zahteve svojega kluba, kakor tudi listo kandidatov demokratske stranke, za člane novega kabineta, ako bi prišlo do tega, kakor tudi razdelitev

ministrskih resortov. Predsednik radikalnega kluba je poročilo vzel na znanje in ko je včeraj popoldne o tem obvestil poslanski klub, je naznanil nekaj pripomb na nove zahteve demokratskega kluba in dal g. Davidoviću na znanje, da se mora vodstvo notranje politike prepustiti radikalni stranki kakor je to klub zahteval od vsega početka. G. Davidović je te zahteve radikalne stranke naznanil demokratskemu klubu z izjavo, da se bodo povodom teh zahtev pogajanja mogla nadaljevati.

LDU Beograd, 4. dec. Kakor se v obveščenih krogih govori, je g. Nikola Pašić izjavil, da je mogoča samo ena koalicija, kakor je obstajala doslej. On se ne protivi temu, da se ta koalicija razširi, ako bi vstopil v vlado kak klub, ki sodeluje v parlamentu.

Nov načrt o službovanju častnikov.

LDU Beograd, 4. dec. Po novem zakonu o ustroju naše vojske, ki je pripravljen v vojnem ministrstvu, se bo vršilo napredovanje častnikov po drugih pravilih kakor je to bilo doslej. Po formacijah vojske se določijo: 1. Koliko častnikov enega telesa mora biti v vojski. 2. Katero poveljstvo ali položaj v vojski odgovarja posameznemu činu. Na podlagi tega v nobenem primeru ne bo več častnikov kakor je določeno, ali na posamezna mesta ne more priti častnik drugega čina kakor je določen ter se bo potemtakem vse napredovanje v vojski vršilo samo v oni meri, kolikor bo po formacijah določenih mest. Da bo častnik mogel napredovati, bo moral izpolniti nastopne pogoje: 1. Imeti mora čvrst, vojaški značaj, strokovno usposobljenost in dobro ponašanje; kar se bo vse dognalo z oceno. 2. Imeti mora zasluge v vojni, ako se je udeležil. 3. Za zadnji dve leti mora imeti priporočljivo oceno. 4. V zadnjih dveh letih ne sme imeti nobeno sodnijske kazni. 5. Ne sme biti sodnijsko obtožen, ali v sodnijski preiskavi. 6. mora odslužiti nastopno število: V činu podporučnika 4 leta, poručnika 4 leta, kapetana II. klase 3 leta, kapetana I. klase 4 leta, majorja 4 leta, podpukovnika 4 leta, pukovnika 3 in generala 3 leta. Služba je torej v nižjih činih podaljšana, v višjih pa skrajšana.

Iz Poljske.

LDU Varšava, 4. dec. (Orient.) Predsednik vlade g. Poniatowski je zadnje dni dospel v Poznanj, kamor je za njim dopotoval tudi ves ministrski svet. Na seji, ki se bo vršila v dvorcu, bo ministrski svet razpravljal samo o vprašanjih, ki se tičejo bivših ruskih pokrajin. Ta prihod je v zvezi z željo, da se na licu mesta spoznajo posebne razmere te pokrajine, kakor tudi njene potrebe in želje. Ministrski svet bo prisostvoval položitvi temeljnega kamna za eno izmed vseučiliških zgradb. Predsednik vlade poseti vseučilišče in druge šole.

LDU Varšava, 4. dec. (Orient.) Državni urad za promet s petrolejem se je preselil iz Varšave v Lvov.

Zasedba Burške dokončana.

DKU Dunaj, 4. decembra. Uradno se poroča: Vojaška zasedba Burške je dokončana.

Angleži v Sopronju.

DKU London, 3. decembra. (Reuterjev urad). Angleška vlada je poslala v Sopronj 50 vojakov iz Gornje Slezije, ki bodo nadzorovali glasovanje v Sopronju.

Anglež o dogodkih na Dunaju.

DKU Dunaj, 5. decembra. Sir Wilim Gouth se je napram dunajskemu zastopniku Reuterjevega urada izjavil o zadnjih dogodkih na Dunaju med drugim sledeče: Pomen teh dogodkov se ne sme pretirati, a tudi ne omalovaževati. Ti dogodki so navidez grozeče znamenje bližajočega se poloma, če avstrijska vlada ne bo pravočasno dobila finančijelne pomoči v inozemstvu, ki je neobhodno potrebna, da se konča sedanja kriza.

Ceškoslovaška banka v Curihu.

DKK Praga, 4. dec. Kakor poroča »Prager Tagblatt«, se je v Curihu ustanovila češkoslovaška banka, ki se bo v prvi vrsti pečala s transakcijo deviz.

Vprašanje orijenta.

DKU Pariz, 4. decembra. Kakor poroča »Liberté«, je predlagal Lord Curzon za ureditev orientalnega vprašanja konferenco med Francijo, Anglijo in Italijo. Konferenca naj bi bila samo prehodnega značaja ter bi se imela vršiti v Parizu.

bolehavim ženam, prezebajoči in lačni deci... Kje je? vprašuješ.

Zima je, zima. Treba se je greti. Po teh strašnih letih, ki smo jih preživeli na številnih krvavih in nekrvavih frontah, nam zelo prija mir in gorkota! Toda čuj! Še ni miru, še ni gorkote! Oni, ki so izginili v svoja revna stanovanja, nenadoma rasto, se zbirajo in dvigajo. Njihova silna pest se je izprožila nad bogatimi ulicami; poželjiv, lačen obraz zre prezirljivo in kljubovalno te bogate, tople sobe in dvorane... »Vse več in več rodi jih mrak — čuj žvižge, topot ob trdi tlak!« ... In drugi dan čitaš:

»V Berlinu so demonstranti okrog poldneva, ko so bile bogate ulice Königsstrasse, Friedrichstrasse itd. najživahnejše, nepričakovano planili v trgovine, razbili šipe, plenili in uničevali...«

»Na Dunaju so razbili več velikih hotelov in kavarn; oplenili razne trgovine in povzročili več milijard škoda.«

»V Rusiji je tiho. Tuintam kak lokalni upor. Še bolj se napolnjuje ječe. Ljudje sestradani in oblečeni v cunje. Ostra ruska zima, a ni kruha in ne kuriva... Poginjajo — in zopet je vse tiho.«

To je zima. In nehoti postaneš še sam v strahu za tisti košček gorkote, ki si si jo priboril s poštenim delom. Bojiš se zveri, ki jaše okrog po mrzlem svetu in ki se ji pravi Sebičnost. Sebičnost je mati vojne. Mati te strašne gmothe in moralne bede, ki se šopiri okoli nas. Koliko lepše in svetlejšo bi bilo življenje slehernega človeka, če bi povojno bedo odvela bratska ljubezen, vzajemno delo, solidarnost med razredi in narodi! Koliko toplejša bi bila zima vsem onim, ki danes prezebajo v mrzlih stanovanjih in revoltirajo proti staremu, polagoma propadajočemu družabnemu redu, če bi bilo več gorkote, odkritosrčnosti in nehinavske ljubezni v besedah in dejanjih vseh ljudi! Večno hlepenje po denarju ugonablja ravno one ljudi, ki ga ne vedo krotiti. Telesne strasti in užitki zatemnujejo resnične užitke in pohabljaajo neštete moči, ki spe v človeku!

»In oče je prasec, in mati je zver — zakeljeta čete, prodasta hčer — a fant tolovaje ima za pajdaše — glad jaše, jaše, jaše!« (Zupančič, e. m.). Zima nas najbolj spominja na velikanske socialne mloge, ki jih ima naša povojna družba. Nikdar se niso stali soc. problemi tako resnični in neizprosni pred ljudmi. Kot Damoklejev meč vise nad našo družbo. Elem. sile socialnega življenja, vzbujene po nam neznanih pravih hsocialnega razvoja, rujejo tla pod nami in si v lokalnih izbruhih socialnih pučih in revolucijah in proletarskih protestih iščejo ventilov. In mi — kaj čakamo! »Glad jaše, jaše, jaše, jaše...« Ni to samo glad želodeca, ampak tudi glad srca in glad duha. Ne samo, da stojijo pred nami veliki problemi pravične razdelitve vseh produktivskih sredstev, regulacije premoženja, pa neštete socialne reforme na vseh koncih in krajih, popolna demokratizacija države, socializacija zdravstva, ureditev spolnega življenja itd. — ne samo to, ljudstvo tudi čaka, da se izpolni besede o pravem bratstvu, da se uveljavi nova etika socialnega življenja! ... Pada sneg, zima pritiska na okna in duri... Čuješ li? Tam zunaj »glad jaše, jaše, jaše...«

I-us.

Francosko-avstrijsko razsodišče.

LDU Pariz, 2. decembra. Zadnje dni so se vršile prve razprave pred francosko-avstrijskim razsodiščem, ustanovljenim po mirovni pogodbi.

Za mariborsko oblast.

V članku »Dobri nasveti«, smo naglasili, da je g. Pustoslemšek pričel svojo naivno protustavno kampanjo (proti mariborski oblasti), ne da bi sploh vedel, zakaj gre pri razdelitvi na oblasti, in ne da bi bil vedel vladni načrt. Izkazal se je, kakor bi se napreden žurnalist nikdar ne smel izkazati. Njegove besede o »26 deželnih vladah« so spricavale ubožnosti. G. Pustoslemšek s svojim protustavnim pisanjem postaja simpatičen »Straži«.

Če on še enkrat premisli, o čemur je zadnjič, ko je pisal, podzavestno še dvomil, — ali se je kdo smejal? — potem sedaj ne dvomi več! Subjektivno in objektivno, pravi da je prepričan; da je finančno vprašanje glavno. Seveda! Če pa misli, da je s tem iznašel ne vemo kaj, potem se moti. Tudi naši predniki v Bistrici in na Vrhniki ga niso iznašli »smodnika«, ko so se branili železnice.

Ignorancu gospodu radi odpustimo. Dobro vemo, odkod piha veter in zakaj kaže vetrnica tako trdovratno na palačo ljubljanske deželne vlade. — V odgovor na odklonjene dobre nasvete nam je hudi rojak posvetil prvega decembra zelo dolg uvodnik. S takšno vneto ga je pisal, da je čisto pozabil na obletnico ujedinjenja. Ni besedice jej ni privoščil v celem »Slov. Narodu«.

Mesto tega je pa našel »besno mržnjo na Ljubljano«. Tudi si je privoščil okusnost, da nas je primerjal s »Štajercem«. Priznamo da smo osupnili nad to prediznostjo in nad to nesramnostjo!

Mislimo, da g. Pustoslemšek ne bo več hotel polemizirati z ljudmi a la »Štajerci«, sicer bi se sam ne mogel spoštovati. Zato kvitiramo, da piše mož tudi nekaj o šmoki, in se mu umaknemo.

Preostaja nam pa še drug Pustoslemšek. Ta je član strankinega načelstva. Ali se načelstvo strinja s tem, da njegov član na aboten način brezglavo prihiči nasprotnikom v važnem vprašanju na pomoč? Ali se načelstvo morda strinja s tem, da ta gospod po nepotrebnem in z zlorabo lista nasprotuje zadevi, ki je soglasna zahteva nas vseh od Celja do Murske Sobote? Ali se končno načelstvo strinja s tem, da ta gospod ne zna krotiti, ampak da se v otročji svoji jezi drzne proti »Taboru« izreči nesramni očitek »štajercijanstva«?

Tudi drugo vprašanje še ostaja. Dobro poznamo častite može, ki stoje za »Slov. Narodom«. Vemo, da jim je vsaka zahrbtnost tuja in da je vsako šepetanje o možnostih izdajstva treba ogorčeno zavrniti. Gospodje, kakor dr. Tavčar ali dr. Triller in drugi svoje zastave ne zapuščajo. Zdi se pa, da se premalo brigajo za izvestne pristno ljubljanske zakulisne intrige, ki se odigravajo na njihov račun in ki niso v prid ne

listu, ne stranki, in ki tudi nikjer ne morejo povečati ugleda onih, na kojih račun in renome bi se Pustoslemšek rad igral politiko. Upravičeno dvomimo, da gg. dr. Tavčar in dr. Triller odobravata sedanje ekstrature »Naroda«. Ne apeliramo nikamor. Vsak poštenjak pozna sam svojo dolžnost. Z ozirom na Pustoslemškovo širokousteškega carizma, vlada sedaj nov nacijske »o začetni poti« in »o stališču«, ki smo ga zavzeli, ali je vse to stališče gg. dr. Tavčarja in dr. Trillerja.

»Štajerci«.

Federativna razdelitev sovjetske Rusije.

Nacionalizem je postal v Rusiji v zadnjem času zelo važen problem. Vse administrativne formacije bivšega imperija, organizirane brez ozira na nacionaliteto, so porušene. Na ogromnem teritoriju, nekdaš poskusnem polju ruskega carizma, vlada sedaj nov nacionalen duh. Nova organizacija oblasti napreduje zelo počasi in to samo radi poedinih izrazitih osebnosti raznih krajev. Najprej je treba tu naštet vse nacijske elemente, iz katerih je sestavljena nova, po obsegu ogromna, secer pa trhla ruska sovjetska, federativna socijalistična republika. Ta naloga pa ni lahka, ker se število dan za dnem menjuje, po momentanih potrebah, po dekretih sovjetske vlade končno tudi po nalogu komisarijata za nacionaliteto. V splošnem pa obstojajo v Rusiji trije tipe federativnih zvez z Moskvo: zvezne in avtonomne republike ter avtonomni teritoriji ali oblasti. Med prve spadajo: Ukrajina s centrom v Harkovu, Bela Rusija, centrom Minsk, Gruzija, centrom Tiflis, Arménija, centrom Erivan, Azerbejdžan, centrom Baku, nato republika Budhaka Hiva. To so zvezne republike, katere imajo svoj lasten sovjat narodnih komisarijev ter pošilja svoje delegate na vsesovski sovjetski kongres v Moskvo.

V vrsto avtonomnih republik spadajo: Tatarska republika, centrom Kazan, kirgiška centrom Orenburg, baškirska centrom Sterlitamak, turkestanska, centrom Taškent, potem grupa kavkaških republik: Gorska republika, centrom Vladikavkaz, Dagestan, centrom Temir-IlanSara in Terek, katere se nahajajo v transformaciji. V principu te republike nimajo ne svoje narodne vojske, ne diplomatskega predstavništva. Te, kakor tudi zvezne republike upravljajo sovjeti narodnih komisarijev in centralni izvrševalni odbor, izvoljen po kongresu narodnih sovjatov. Ta kongres pošilja svoje delegate tudi na vsesovski kongres sovjatov, ki se sestaja vsako leto enkrat v Moskvi. Vsesovski kongres zaključuje s svojimi akti značaj njihove avtonomije in neodvisnosti. Ti akti niso vedno enak in vidi se, da jih izdaja centralna

tajnami vode, ki se je spajala z mrakom in mrak z nočjo, že smo izginili na desno in temnomodra Donava je izginila med vrhami in lahno meglico.

Zajadrali smo med monitorje in številne z blagom natovorne vlečnice in parnike, ki so nas s svojimi piskimi kmalu prebudili iz prijetnih sanj. Pred nami je stalo zopet življenje, ono vsakdanje in vendar večno, borba za kruh, za obstanek. Na obrežju je mrgolelo tisoče ljudstva, ki so hiteli iz dela, trudni, da odpočijejo tam onstran brega in se drugo jutro zopet vrnejo v delavnice, duševne in ročne in tam položijo človeštvo na altar svoj mozga, svojo silo. Parnik je zakotlil, zatulil, še parkrat so udarila kolesa, pa so se razblinili peneči valovi in že smo vrveli v ozarjeno beograjsko ulico.

Eden je sprožil misel, da bi šli še na promenado, Beograščani jo imenujejo: korzo. In ker smo bili vsi trije židane volje, se ni nobeden ustavljal. Bil sem radoveden, če je morda beograjski ženski svet kaj drugačen, kot po drugih velikih mestih, kjer se doslej skoraj nismo zasledili razlike: komeno opazate povsod, najsibo to že Trst, Dunaj ali Praga, gonjo za renomiranjem bogastva. In tako iz teh izloženih modelov, ki se šetajo po trotoarjih velikih mest, ne odseva družega kot odbijajoče iskane, nagromadeno pavova perje

vlada na podlagi realnega stanja, ne pa na podlagi svojih načrtov. Povsem jasno je, da imajo republike v jezikovnem in verskem vprašanju popolno svobodo. Manj neodvisni od avtonomnih republik so avtonomni teritoriji in to: Kalmički avtonomni teritorij, centrom Krasno-Kakšajsk (prej Caravo-Kakšajsk), Vojaški, centrom Usti-Soljsk-Čudaške, centrom Čeboksarje, avtonomni teritorij Nahičevan, centrom Nahičevan (v transformaciji), Povoljska nemška komuna, centrom Mastadt (prej Jekoterinstadt), Karljska komuna, centrom Olonjec, a potem avtonomni teritoriji Zirjanski, Laponski, Burjalski in Jakutski, ki se komaj urejajo. Kakor avtonomne republike, tako ustvarjajo tudi teritorije z dekreti. Njihovi sovjetski kongresi, sestavljeni od predstavnikov poedinih hord, pošiljajo svoje delegate tudi na vsesovski kongres v Moskvo, toda s precej omejenim vlogom.

Te avtonomne republike in teritoriji nimajo svojih diplomatskih predstavnikov v Moskvi, temveč pošiljajo svoje delegate v »narkomnac« (narodni komisarijat za nacionalitete), da se zavzemajo za svoje težnje, a ti nacijski delegati tvorijo zelo važen sovjat nacionalitete. Tudi stare ruske gubernije niso ostale nedotaknjene. Vse je izpremenjeno po komunistični in momentalni potrebi. Tako so stvorili novo gubernijo Ivano-Voznesensk iz delov bivše Jaroslavske, Kostromske in Vladimirske gubernije.

To deljenje bivšega ruskega carstva odgovarja potrebam komunistične ekonomije, ki so nastale z novim režimom. To ujedinjenje in separiranje plemen in narodov dovaja nedvomno do derusifikacije, ker jim daje centralna vlada popolno jezikovno in versko svobodo. — Ta derusifikacija, o kateri je centralna vlada poučena, se razvija z brzimi koraki ter je prej nevarna za obranitev sovjetske oblasti na teritorijih, ker se porajajo različne težnje posameznih voditeljev. Medtem pa meni sovjetska vlada, da derusifikacija ni tako nevarna, ker se hitreje kot ta, širi komunistična po pokrajinah, ki bo uničila vsako plemensko in separatistično borbo. Nastaja pa veliko vprašanje kako bo uspevala komunistična pri poldržavljih hordih in pri polburžoazijskih kmetih Ukrajine? Tu se sovjetska vlada najbrže moti v svojih računih ter lahko doživi s svojo hominizacijo popolno derusifikacijo in odpad Moskve. Gotovo, da bo tudi bodoča Rusija osnovana na sličnih federativnih in dem. principih, ali zveza med poedinih deli bo morala biti radi državotvorne moči ruskega jezika in solidnosti centruma, mnogo močnejša. Priti mora do stvoritve velike polievropske, polazijske republike, avtonomistične ali federalistične, katere bo v socijalnih odnosih napredna in zbog tega tudi sposobna za življenje.

ali pa napihjenost žabe in pa praznosta duš, ki vas oledeni. S temi očmi sem pričel gledati tudi beograjski nežni svet. Promenadna ulica, Terazije, spominja precej na dunajski »Ring«. Močne električne obločnice žarijo po sredini, tramvajski vozovi neprestano prevažajo občinstvo, po širokih in okusnih trotoarjih pa se neprestano valijo velikanske množice občinst. Tu in tam so v sredini tudi lepi cvetlični nasadi, ob straneh pa vabijo lične izložbe.

In tako smo nekaj časa nesmotreno, kramljaje hodili med to množico, in se smejali z njo vred. Polagoma so se mi začeli obrisi jasneje črtati. Pesta oesamice se mi je odmikala v ozadje in pred očmi so ostajali prevladujoči tipi. Ženske, žene... da, eleganca, ampak nekako prirojeno neprisiljena, v vsem kretanju pa toliko notranjega dostojanstva, da si vedel, ona ne izgublja nikdar izpred oči svojega višjega poslanstva, ki ga je položila že v žibelko narava in pozneje domovina. Le malo sem izsledil čistih zalitih okroglih obrazov, ki jih ustvarja brezdelje in brezskrbnost. Posebno žene so blede, s prezgodaj zastarelimi obrisi, kar me je prvi hip osupnilo. Spomnil sem se pa nato nečloveškega stradanja, trpljenja in žrtve, ki so jih morale med vojno prenesti srbske žene, nešteti junaki činov žrtvovanja za domovino, ki jih niso

Politične vesti.

* **Minister dr. Kukovec ne vstopi v novo vlado.** Minister za socialno politiko dr. Kukovec je na zadnji seji demokratskega kluba izjavil, da brezpogojno vztraja pri svojem sklepu, da v novo vlado ne vstopi več. Kljub je nvažal njegove razloge ter mu izrekel priznanje in zahvalo za njegovo dosedanje delo. Dr. Kukovec se vrne v svojo ožjo domovino, kjer se bo posvetil izključno političnemu delu in organizaciji stranke.

* **Pašićev kabinet podal demisijo.** V soboto ob 11. uri je sklical ministrski predsednik g. Pašić nujno sejo ministrskega sveta. Na seji je ministrski predsednik izjavil, da so zahteve demokratskega kluba nesprijemljive s strani radikalcev, ter da se je on odločil, podati Nj. V. kralju demisijo celega kabineta, nakar se je seja zaključila. Pašić se je podal na to h kralju ter mu izročil demisijo celega kabineta. Kralj je demisijo sprejel. Popoldne je bil predsednik Narodne skupščine dr. Ivan Ribar pozvan na dvor, da poroča kralju o politični situaciji. Dr. Ribar je izjavil kralju, da je demokratsko-radikalna koalicija najboljša kombinacija za sestavo vlade, katere lahko ima parlamentarno večino. Ob 17. uri je pozval kralj k sebi g. Pašića ter mu poveril sestavo koalicijske vlade. V parlamentarnih krogih se govori, da je nemogoče, da bi Pašić sestavil novo vlado brez demokratov.

* **Pravi uspehi separatistične politike.** Frankovsko glasilo »Hrvatska misao« piše o uspehih Radičevega bloka: »Naj vprašajo g. Komanudija koliko je politika hrvatskega bloka vplivala na njegove neuspehe pri iskanju posojila in koliko na neuspehe pri dviganju valute.« Tako pravijo frankovci, stranka Šufflaja, Franka, Košutića in drugih izdajalcev hrvatskega naroda in slovenske misli. Toda stranka madžarskih špijonov je vsaj odkritosrčna in ne tači tega, kar vemo vsi: da politika separatistov širi v inozemstvu mezuapanje v našo državo in da vpliva na padanje naše valute. Drugod bi se pošteno državljanji sramovali takega priznanja, pri nas pa smejo javno trkati na prsi in vpiti, češ, vendar smo vam nekaj razdri! V Sloveniji so separatisti previdno zakrinkani in pravijo, da so padanje valute zakrivali »policajdemokrati« (t. j. oni, ki hočejo državo veliko in močno). Njihovi bratci na Hrvatskem, ki smejo biti odkritosrnejši, jim ne hote dele lekcije radi nepotrebnega sramu češ: Kaj bi se sramovali: le razdrijamo! In klerikalci razdrijo ž njimi vred, saj dno si faciant idem, mon est idem.

7. decembra 1921 ob 20. uri v Götzovi dvorani koncert orkestra „Glasbene Matice“.

mogla zamolčati niti nemško-avstrijsko-madžarska vojna poročila Potporučnik nam je predstavil priletnejši Beograščanki s hčenko, s katerima smo izpregovorili le par besed, vendar se mi je zdelo, da bi lahko že po njuni notranji plemenitosti izrekel enako dobro sodbo o večini Srbkinj.

Predno pa smo odšli iz promenade, smo doživeli še skromno dogodbico, ki pa jo hočem vendar zabeležiti. Ta ali oni bo morda tudi v njej našel zdravo jedro. K potporučniku je pristopil višji tek tovariš in mu sporočil, da ga išče gospodična iz Skoplja, kjer so bili pred meseci na orožnih vajah. Našemu fantu je dahnil čez obraz kot prijazen spomin na svetli dan, na dolgočasne dneve ob albanski meji, takoj na to pa se je vzravnal in prosil tovariša, da ga opusti pri gospici, ker ima obisk iz Slovenije. Midva s prijateljem Ignotusom sva sicer z zadoščanjem opazovala ta njegov notranji boj med kavalirjem in dolžnostjo do redkih gostov ter sva mu takoj odločno izjavila, da te žrtve ne sprejmeva in ne dopustiva žaliti gospodične. Potporučnika sta se poklonila in odšla. Predno pa sva odšla domov, je bil naš vrli dečko zopet na mestu in naju spremil če v kavarno, katero sva hotela tudi obiskati pred vsem iz radovednosti.

(Dalje prihi.)

Dr. Avg. Reisman:

V Beogradu.

(Dalje.)

Na obzorju je vstajala bajna noč, ko smo pluli s parnikom iz Zemuna proti Beogradu. Stali smo spredaj na krovu parnika, kjer je bril oster veter in nam čistil oči. Samo mladi zaljubljeni parček, ki je tudi hotel v samotni uživati lepoto skrivnostnega večera, nam je delal družbo. Deklica je imela velik šopek belih jesenskih rož, se tesno ovijala njega, oba sta pa molče strmela v daljavo, kjer je vstajala v čudovitih barvah za srbskimi gorami večerna zarja. Zrečila se je še v kolobarjih mirne Donave, ki jih je rezal parnik v nočno tišino. V harmoničnem valovanju so se iz brega sklanjale vrbe, žaljke, sredi razvodja je brlela varnostna svetilka, da bi ne zašli v plitvo obrežje Save, v Beogradu pa je lesketalo že tisoče lučic, ki so odsevale v mirni gladini Donave in Save in nas vabile v okrilje mesta. Vedno ostreje je bril veter, večer pa je bil tako čaroben, da smo pozabljali na mrz, ki je silil pod obleko in pod kožo; celo kramljati smo jenjali, ker smo hoteli v polnih duških izpiti čarobnost večera v balkanskih vodah. Čas je bil tako kratek, komaj smo zasanjali in se sprijateljili s

Dnevna kronika.

— **Kulturni boj.** Zadnji »Naprej« piše: »Morala ki je zavladala, že poživljaj vso pošteno javnost, da začne misliti na kulturni boj v naši državi. Zlasti mi v Sloveniji imamo dovolj povoda za to. Če čitamo zadnje tedne klerikalno časnopisje, moramo nehote priti do prepričanja, da je v klerikalizmu nekaj skrajno nemoralnega, nekaj ostudnega, kar vodi neizogibno do škandaloznih razmer. Noben človek ni več varen časti pred klerikalnim časopisjem, ali trosijo laži, ali psovke, to jim je popolnoma vseeno, samo da nasprotniku škodujejo. Če so to nauki cerkve, tedaj je že to za klostren vzrok tudi za kulturni boj. Jasnno je, dokler bo imela ta metoda klerikalnega boja vpliv, da se morajo vsi prosvitljenci odločiti za boj proti tej nemoralni in skušati odpraviti ta grdi izrodek človeške fantazije v politiki s kulturnim bojem, ker le s kulturnim bojem je mogoče onemogočiti tako nesolidno politiko in le s kulturnim bojem vcepiti ljudstvu pojmovanje realnih razmer. Danes samo opozarjamo na to, da smo v tem oziru mnogo zanemarili. Ako bi bili vodili kulturni boj že desetletja, bi danes take in enake lopovščine ne imele med narodom nobenega vpliva.

— **Prekmursko učiteljstvo.** Iz Prekmurja smo dobili daljši dopis, naslovljen na višji šolski svet v Ljubljani. Radi pomankanja prostora povzamemo iz tega dopisa samo par markantnih točk: Višji šolski svet je odobril predlog, da se premesti 20 prekmurskih učiteljev v Slovenijo in obratno. Ne dvomno bo težka žrtev zamenjati šenice ali Zagorje s Sebeborci ali Gorjimi. Slaveči. Toda naše disciplinirano učiteljstvo bo spoznalo važnost te premestitve in se bo žrtvovalo za narodni in državni interes. Ne tako prekmursko učiteljstvo. 20 prekmurskih učiteljev je prestavljenih iz Prekmurja, iti pa noče nobeden. Učitelj, prestavljen iz Prekmurja, se najprej pritoži v Ljubljani in ker tam nič ne pomaga gre v Mursko Soboto h g. okr. glavarju, ki uvažuje vsako tozadevno pritožbo in razveljavi odlok višjega šolskega nadzornika. Proti temu postopanju, ki je v nasprotju s sklepom višjega šolskega sveta, se slišijo s strani narodno zavednega učiteljstva številne pritožbe. S tem, da se prekmurskim učiteljem, ki deloma iz komodnosti, deloma iz prekmurske trme ne marajo preko Mure, si naše oblasti same jemljejo ugled in avtoriteto. Zahtevamo, da se napravi red na šolskem polju in da višji šolski svet prisili izveste kroge, da bodo spoštovali in izvajali njegove sklepe, sicer bomo lezli v vedno večjo anarhijo. — Prinašamo to pritožbo zavednega učitelja iz Prekmurja in upamo, da bodo oni, katerih se pritožba tiče, popravili storjene napake.

— **Vodne sile naše države.** »Sl. Tribuna« poroča, da iznaša celotna vodna moč v naši državi (v poštav pridejo seve samo male vode) 3.507.790 konjskih sil. Doslej je izrabljenih samo 160.000 konjskih sil.

— **Prometna vest.** Počeni s 5. decembrom vozita na progi Pragersko-Kotoriba dnevno mešana vlaka 231 in 232. Vlak št. 231 odhaja iz Pragerskega ob 6:25 in prihaja v Kotoribo ob 9:48. Vlak št. 232 odhaja iz Kotoribe ob 17:00 in prihaja v Pragersko ob 20:54. Od tega dne ne prevaža več vlak št. 281 potnikov med Pragerskem in Ptujem.

— **Plebiscit za nedeljeno Slovenijo** je razpisal »Slovenski Narod« v svoji nedeljski številki. Pozval je vse svoje naročnike, naj mu do 15. t. m. pismeno odgovore na vprašanje ali so za mariborsko in ljubljansko oblast, ali samo za enotno ljubljansko, kateri bi pripadal tudi Maribor s Prekmurjem, Korško itd. Prepričani smo, da bo »Slov. Narod« dobil več »glasov« na ljubljansko oblast, ker ima naravno na Kranjskem, posebno pa v Ljubljani mnogo več naročnikov kakor pa v Mariboru in na bivšem Štajerskem. Radi tega takega plebiscita ne priznavamo, kakor nismo svoječasno priznali dražavljansko stare Italije o pripadnosti — Reke. Kljub temu pa smo prepričani, da bo dobil iz bivše Štajerske dovolj odgovorov za mariborsko oblast.

— **Vspeh gonje »Slovenskega Naroda«** proti mariborski oblasti se že kaže. Tekom zadnjih dni smo dobili že več dopisov v katerih nas naši naročniki izpodbujejo, naj vztrajamo nadalje v pravičnem boju za mariborsko oblast. Obenem pa so odpovedali »Slovenski Narod«, čeprav so bili desetletja njegovi naročniki, ker nočejo več imeti v svoji hiši lista, ki zmerja naše življenske zahteve s štajercijanstvom.

— **Za Jugoslovensko Matice** je daroval g. Anton Gsel, Sv. Martin pri Vurbergu K 40.

— **Sv. Martin pri Vurbergu.** 1. december je najznamenitejši državni praznik za Jugoslavijo. Vsak domoljub se ga veseli in želi ga čimnajtežje proslaviti. Uradi, šole, pa tudi vsi lojalni obrtniki praznujejo ta dan. Žal, da imamo v naši ožji domovini še prav veliko število nelojalnih državljanov. — Med temi se bo najbrž nahajal tudi naš g. župnik, ker je po šolarski maši kar pobegnil izpred oltarja, ko je organist preludiral za državno himno »Bože pravde«. Vprašamo, če je tako postopanje dopustno?

— **Marenberg.** Prireditel dramatičnega odseka »Jugoslovanske Matice« v Mariboru je v splošnem dobro uspešna. Dvorana je bila razprodana. Znamenje, da so se v znani memčurški trdnjavi tudi že pričeli zanimati za slovenske prireditve. Igrali so burko »Dva gluhca«, katere je izzvala mnogo smeha. Posebno dobro sta podala svoje vloge Zelenec in Slivovka — čeravno sta malo »plaval«. Drugi so tudi izvršili svojo dolžnost. Po igri je prispelo pevsko društvo »Drava« iz Maribora, ter zapelo nekaj krasnih pesmi. Kot zadnja točka, je bil nastop Miklavža in razdelitev daril. Člani dramatičnega odseka so prinesli s seboj nekaj rožičev in mandljev, katere so razdelili med ubožnejšo šolsko dečo. Obdarjenih je bilo približno 40 ubožnih učencev, druga darila so pa stariši prispevali sami. — Ob tej priliki moramo g. nadučitelju Lešniku, kateri si je za prireditve stekel največ zasluga, izreči zahvalo ravnotako damam in gospodom dramatičnega odseka, kateri se niso ustrašili mraza in dolge poti, ko gre za prireditve v narodne namene. Pričakujemo, da bo dramatični odsek še večkrat priredil kaj sličnega.

— **Podružnico »Rdečega križa«** so ustanovili 1. t. m. v Slovenjgradu.

— **Poštna razdelitev v Apačah.** S 15. t. m. se izloči občine Drobčinci, Podgorje, Konjišče in Žigercer iz okoliša poštne urada Marija Snežna ter se priključijo okolišu poštne urada Apače. Obenem pa se razširi selska dostava pri poštne uradu Apače na kraje Žigercer, Miethsdorf, Drobčinci, Aublik, Podgorje in Konjišče. Pošto se bo dostavljalo v teh vaseh vsak torek, četrtek in soboto.

— **Nova odvetniška pisarna v Murski Soboti.** Odvetnik dr. Janko Pikuš otvoril v družbi z dr. Nemethyjem v Murski Koboti odvetniško pisarno.

— **Velik požar v Ljubljani.** V nedeljo krog 2 ure 15 minut je nastal v skladiščih spedijske tvrdke »Balkana« na Dunajski cesti v Ljubljani velik požar. V skladišču se je nahajalo za 30 milijonov manufakturnega in galanterijskega blaga. Z velikim naporom se je posrečilo rešiti dve tretjini blaga, čim je ena tretjina popolnoma zgorela. Še le ob 6. uri zjutraj se je gasilec posrečilo popolnoma obvladati požar. — Škoda je krita z zavarovanjem.

— **Aretiran madžarski špijon.** Zagrebška policija je prijela opasnega madžarskega vohuna Franja Reicha. Pri njem so našli mnogo kompromitirajočih listin.

— **Obsojeni vojaški uradnik.** Sodišče prve stopnje v Beogradu je obsodilo vojaškega uradnika Svetomira Novakovića na 10 let ječe. Pregovarjal je vojaške, naj se ne bore za domovino, a med častniki je širil propagando, da se na jugoslovanski prestol postavi naslednika pokojnega črnogorskega kralja Nikole.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadst.

posluje ob nedeljah od 1/10.—1/11. ure in ob četrkih od 1/19.—1/20. ure

Mariborske vesti.

Maribor, 5. decembra 1921.

— **m Prepoved izvoza mesa v Italijo.** Ministrstvo za kmetijstvo in vode naznanja z odlokom št. 7922-vet. 4-XI 21, da je glasom člana 9. naredbe ministrstva za notranje posle kraljevine Italije od 1. oktobra 1914. prepovedan uvoz konjskega, pasjega in mačjega mesa v Italijo.

— **m Shod hišnih gospodarjev** se je vršil včeraj dopoldne ob 9. uri v Gambri-novi dvorani. Hišni posestniki so protestirali proti podaljšanju zaščite najemnikov za nadaljna tri leta, oziroma za šest let. Posamezni govorniki so jasnejevali svoje zahteve, seveda tako, kakor se je zdelo njim prav, radi tega ni čudno, da se je čulo obilo neutemeljenih in napačnih izjav. Interesantno pa je bilo posebno to, da so hišni posestniki protestirali proti temu, da bi zidali občina in država stanovanjske hiše, ker bi bilo to — njim v škodo. To radi verujemo, vendar pa smo prepričani, da bo kljub njihovem »vetu« ostala zaščita najemnikov tudi nadalje v veljavi ter da se bo tudi zidalo.

— **m Otvoritev drugega dela Grajske kleti.** V soboto se je vršila otvoritev novega drugega dela Grajske kleti, ki po okusni izvedbi še prekaša prvi del. V novem delu se bodo nahajale tudi slike štirih naših umetnikov. Ob otvoritvi je bila klet, ki je sedaj gotovo ne le največja, ampak tudi skoro edina te vrste v naši državi, nabito polna.

— **m Mestno kopališče** bo v sredo 7. t. m. odprto, ker bo v četrtek 8. t. m. zaprto radi praznika.

— **m Najnovejša reklama** tvrdke Franc Mastek je privabila v petek in soboto toliko gledalcev na Glavni trg, da je bil skoro otežkočen promet.

— **m Plačilnemu natakarnju** iz »Velike kavarn« (leva stran) priporočamo naj se za hrabrom odhajajočih gostov dostojno izraža, drugače bomo prisiljeni uporabiti druga sredstva.

— **m Redni občni zbor pokrajinskega odbora udruženja vojnih invalidov,** vdov in sirot v Mariboru se vrši dne 18. dec. 1920. v pisarni društva, Rotovski trg št. 9, I. nadstropje ob 10. uri dopoldne s sledečim razporedom: 1. volitev predsednika občnega zbora, 2. poročilo predsednika, 3. poročilo tajnika, 4. poročilo blagajnika, 5. volitev odbora za prihodnje poslovno leto, 7. volitev delegata k rednemu občnemu zboru centralne. Odbor.

— **m Velika kavarna.** V petek kaba-rečni večer. Gostovanje g. Povheta.

— **m Kavarna Central.** Danes koncert salonskega orkestra Perc-Comelli, začetek ob 8. uri. 1751

Narodno gledališče.

Repertoar:

V torek 6.: Strindberg »Oče«. Abonement B.

Četrtek 8.: Cehov »Striček Vanja«. Abon. C.

Sobota 10.: Ernst »Vzgojitelj Lانونec«. Ab. A.

Nedelja 11.: Cehov »Striček Vanja«. Delavska predstava ob polovičnih cenah.

Torek 13.: Knoblauch »Favn«. Abonement B.

Četrtek 15.: O. Nedbal »Poljska kri«. Ab. C.

— **Iz gledališke pisarne.** Cenjenemu občinstvu naznanjamo, da se bo odslej mesto običajnih gledaliških lepakov prodajal pri vratarjih in pri blagajni gledališki list »Drama«. »Drama«, katere 1 zvezek je pravkar izšel, izhaja vsakih 14 dni ter prinaša poleg druge vsebine tudi gledališki repertoar za 14 dni naprej.

— **Dramatična šola Narodnega gledališča.** Pouk dramatične šole se vrši v sredo, dne 7. decembra točno ob pol 20. (pol 8.) uri.

Kultura in umetnost

— **x »Glasbena Matica«.** Koncert društvenega orkestra dne 7. dec. 1921. ob 20. uri v Götzovi dvorani. Na programu tega koncerta so zbrani komadi, ki spadajo med najboljše programske skladbe svetovne literature. S svojo opero »Libuša« je sezidal Smetana pravljicnemu postanku češkega kraljestva mogočen kulturni monument. Pred-

igra k tej operi je pisana v obliki slavnostnih fanfar v zvonkem C-duru, in se igra pri vseh narodnih praznikih na Češkem kot svečan uvod in slavnosten sprejem. — Rimsky-Korsakov je pokazal v svojem španjolskem Capriccio vso nadarjenost kot vstavitelj programske glasbe in se posebno odlikuje v slikarskih in kolorističnih sredstvih godbe. Grieg nam je znan že iz prejšnjih koncertov. Tudi v lirčni suiti opus 54 se nam zopet predstavi kot sanjavi tolmač nordijskih duš in kot nedoseženi mojster orkestralne in programske godbe. — Thomas Ambrosiova »Romanca Mignone« in slavna poloneza spadajo med najboljše kompozicije te oblike. — Iz Dvorakovih Legend nam odsevati velikanška sila Dvoraka kot orkestratorja obenem z mehko, burno in veliko dušo češkega genija. Globoko zamišljena je programska slika »Sakuntala«, delo Karla Goldmarka, znane komponista opere »Kraljica iz Sabee«. Sakuntala je hčer nimfe, vzgojena pri načelniku neke svete kaste menihov. Veliki kralj Dušjanta se zaljubi na lovu v Sakuntalo in jo poroči. Pri slovesu odda kralj Sakuntali, ki bi mu imela šele pozneje slediti, prstan, po katerem jo bo zopet spoznal. Zli duh pa vzame iz maščevalnosti Sakuntali ves spomin na kralja in ljubezen. Po nesreči zgubi Sakuntala prstan v sveti reki. Sorodniki peljejo Sakuntalo h kralju, ki jo pa ne spozna in zavrne, sorodniki pa ji kot ženi tujca prepovejo povratek v domovino. V obupu ostane sama. Usmili se pa zopet mati nimfa in jo vzame k sebi. Ribiči zopet najdejo prstan in ga izročijo kralju, ki se spomni zopet Sakuntale.

O vladah in ministrih.

(Anatole France).

Petdeset let živim in v tem času sem opazil, da so se večkrat izpremenile vlade v državi, niso se pa hkrati izpremenile tudi življenske razmere državljanov, če izvzamemo nevidljivi napredek, ki ni odvisen od človeške volje. Iz tega sklepam, da je precej vseeno, če se vlada na ta ali oni način in da so ministri znameniti zgolj po svoji obleki ali po svoji kočiji.

Držim se modrosti stare žene v Sirakuzi, katere je — ko je Dioniz najhujše zatiral ljudstvo — vsak dan prihajala v tempelj, da moli bogove za tiranovo zdravje. Ko jo je tiran vprašal, kaj pomeni ta čudna pobožnost, mu je odgovorila:

»Nisem več mlada, živela sem pod mnogimi zatiralci in sem vedno opazila, da slabemu vladarju sledi še slabši. Med vsemi, kar sem jih doslej spoznala, si ti najpodlejši, iz tega pa sklepam, da bo tvoj naslednik po možnosti še slabši. Zatorej prosim bogove, da bi se, to dogodilo, kolikor mogoče pozno.«

Ta stara ženska je bila zelo pametna. Z njo mislim tudi jaz, da ovce delajo razumno, če pustijo, da jih striže starejši pastir, ker bi jih mlajši pastir še bolj strigel.

— **Opozicija** je zelo slaba šola za prevzemanje vlade, ker pametni politiki, ki potem opozicije prihajajo na krmilo, skrbno pazijo, da postopajo ravno po nasprotnih načelih, kakor so jih označili v opoziciji. Saj jih vodi enake potrebe, kakor njihove predhodnike, novo je samo to, da imajo ti ljudje še manj izkušenj. Vlade so kakor vino, ki se počasi očisti in prevre. Polagoma izgubljajo svojo prvotno bojo in okus. Ker se z nami na vsak način slabo vlada, so mi ljubši oni vladarji in ministri, ki so že izgubili svojo prvotno ognjenost.

— **Reforme** me ne zanimajo preveč, ker ostanejo ljudje tudi nadalje sebični, nevoščljivi, bojazljivi in okrutni, nemni ali divji in ker ostane približno enako število porodov, porok, ogoljufanih možev in smrtnih slučajev. Ta red je trajen in na njem se ne more nič izpremeniti, ker je osnovan na človeški nevolji in nerazumnosti.

— **Prava svoboda** je svoboda duhov, ki so se svobodili bedaste človeške nečimurnosti.

Glavni urednik: Rado D. Ožim.
Odgovorni urednik: Rado D. Ožim.

OSKAR WILDE:

Pahljača Lady Windmerove.

(Drama v štirih dejanjih.)

Prevel: Radivoj Rehar.

(Dalje.)

Mrs. Erlyne: Zelo mi je žal, da vas tako nadlegujem.

Lady Windmere: To vendar ni nadlegovanje, Mrs. Erlyne.

Mrs. Erlyne: Hvala že vnaprej. (Lady Windmere odide).

Četrti prizor.

Mrs. Erlyne: Zdi se mi, da ste danes slabo razpoloženi. Windmere? Zakaj? Margareta in jaz se razumevamo prav sijajno!

Lord Darlington: Nikakor vas ne morem trpeti skupaj z njo. Poleg tega mi pa tudi niste povedala resnice.

Mrs. Erlyne: Da njej nisem povedala resnice, hočete reči!

Lord Windmere: Mnogokrat sem si naravnost želel, da bi jo bila povedala; prihranila bi mi bila s tem vse nezgode, strah in zamere zadnjih šestih mesecev. Toda sedaj, ko sem izvedel vse, sem pripravljen dati vam raje denar, prenesti vse, karkoli, tudi ljubosumnost moje žene, tudi njene trde besede, trde besede iz njenih ust, ki so poznale doslej samo ljubezen in nežnost, kakor pa dopustiti, da bi izvedela, da njena mati, o kateri misli da je mrtva, še živi; da živi pod napačnim imenom in da je slaba, propala ženska, in radi vas je moralo priti med nama do prvega prepira! Kako ste mogla storiti to? Radi tega vas ne morem trpeti ob njeni strani! Že s samo navzočnostjo blatite njeno nedolžnost! Nekeč sem mislil, da ste kljub vsem napačnostem vendar odkrita in poštena — sedaj pa vem, da niste!

Mrs. Erlyne: Čemu mi pravite vse to?

Lord Windmere: Pregarila ste me, da sem vam poslal vabilo na ples moje žene.

Mrs. Erlyne: Na ples moje hčere. — Da.

Lord Windmere: Prišla ste in — uro pozneje, ko ste zapustila to hišo, smo vas našli v stanovanju tuje ga moškega — kompromitirano pred vsem svetom.

Mrs. Erlyne: Da.

Lord Windmere: (se obrne k njej) Vsled tega imam pravico smatrati vas za to, kar ste — za pokvarjeno, propalo žensko! Zato imamo tudi pravico prepovedati vam stopiti še kdaj v mojo hišo, stopiti še kdaj pred mojo ženo.

Mrs. Erlyne: (mrzlo) Mojo hčer, hočete reči —

Lord Windmere: Mislim, da nimate nikake pravice, imenovati jo svojo hčer! Zapustila ste jo, ko je bila še majhen otrok v zibelki, zapustila na ljubo svojemu ljubimcu, kateri je potem zapustil vas.

Mrs. Erlyne: (vstane) Koga smatrate za krivca, Lord Windmere, njega ali mene?

Lord Windmere: Vas — sedaj ko vas poznam?

Mrs. Erlyne: Pazite se — premislite prej kaj govorite!

Lord Windmere: Ne zdi se mi potrebno radi vas tehtati besede; poznam vas preveč dobro.

Mrs. Erlyne: (ga ostro pogleda) O tem dvomim.

Lord Windmere: Da, poznam vas! Dvajset let ste živela brez svojega otroka, brez misli nanj. Tedaj ste nekega dne čitala v časopisih, da se je poročila z bogatim možem in — spoznala, da bi se dalo kaj izvleči iz njega, ker ste dobro vedela, da bom pripravljen storiti vse, samo da ne izve, kaj in kdo je njena mati.

Mrs. Erlyne: (zmigne z rameni) Varujte se nečednih izrazov, Windmere — ne pristojajo vam — spoznala sem v tem ugodno priliko ter jo izrabila, to je res.

Lord Windmere: Da, izrabila ste jo in izgubila sinoči vse, ker ste se razkrinkala.

Mrs. Erlyne: (z nenavadnim nasmehom) Čisto prav imate; sinoči sem pokvarila vse.

Lord Windmere: Najgrše pa je to, da ste zamenjala pahljačo moje žene ter jo potem pustila v Darlingtonovi sobi! Te pahljače ne morem več videti; moja žena je ne bo smela uporabljati več. Omadeževana je. Zakaj si jo niste pridržala!

Mrs. Erlyne: Najbrže jo bom tudi obdržala. Dopade se mi zelo (pobere pahljačo). Prosila bom Margareto, naj mi jo podari.

Lord Windmere: Upam, da vam bo moja žena ustregla.

Mrs. Erlyne: O, o tem sem prepričana.

Lord Windmere: Zelel bi, da bi vam podarila tudi neko malo miniaturno sliko, katero poljubi vsak večer pred molitvijo. Sliko, ki predstavlja mlado dekle z nedolžnimi očmi in lepimi temnimi lasmi.

Mrs. Erlyne: Ah, da, spominjam se. Kje so že tisti časi! (Gre k zofi ter sede). Napravljena je bila še predno sem se poročila. Nedolžne oči in temne lase so bile takrat v modi, Windmere.

Lord Windmere: No, in zakaj ste prišla danes sem? Kaj hočete pravzaprav?

Mrs. Erlyne: (z lahno ironijo) Posloviti se od hčere. (Lord Windmere se od jeze vgrizne v ustnice. Mrs. Erlyne ga pogleda, njen glas kakor tudi vse njeno obnašanje postane resno. V njenih besedah zveni globoka žalost. Malo manjka, da se ne izda). Ah, ne domišljajte si, da bo prišlo pri najinem slovesu do pretresljivih prizorov, da ji bom padla okrog vratu povedala kdo da sem itd. Ne želim se igrati matere. Materinstvo sem občutila samo enkrat v življenju — včeraj zvečer! Vi ste postopal z menoj skrajno grdo — mučil ste me do skrajnosti! — Dvajset let sem živela brez svojega otroka, ste mi rekli — živela bom tudi nadalje (svoja čustva skuša skriti za prisiljen smeh). Poleg tega pa, moj ljubi Windmere, kako naj bi nastopila sedaj kot mati napram tako odrasli hčeri? Margareta je stara enindvajset let, jaz sama pa še izdajam za devetindvajset, kvečjemu trideset let, staro — za devetindvajset kadar me obseva luč z rožnatim senčnikom, za trideset pa kadar te luči ni! Iz tega razvidite pač, kakšne komplikacije bi lahko nastale! Ne! Pustite meni na ljubo moji hčeri, naj še dalje ljubi ono svojo mrtvo, neomadeževano mater. Čemu naj bi ji razbila te iluzije? Saj si še sama svoje težko ohranili! Nekaj iluzije sem izgubila že včeraj zvečer. Mislim, da sem brez srca — toda nisem; in vendar mi to ne pristaja, Windmere, ker ne harmonizira z modnimi oblekami in dela človeka le še starejšega. (Vzame z mize ogledalo ter se pogleda.) — To pokvari kariero v najkritičnejšem momentu!

Lord Windmere: S takim govorjenjem mi vzbujate samo stud in odpor!

(Dalje prihodnjč.)

1929 Grieg:

Per Gynt-suite.

ooo

Beethoven:

Largetha, ad II. simfonija.

ooo

Smetana:

Dalibor, velika fantazija.

VELIKA KAVARNA

.. Simfonični koncert ..

6. dec. Torek! 6. dec.

oooooooooooooooooooo

KABARETNI VEČER

Petek! — —

Gostovanje g. Povhe-ta —

Čajkovski:

Eugen Onegin.

ooo

Weber:

Oberon.

ooo

Schubert:

H-mol simfonija.

Pristopajte

k Jugoslovski

Matici.

oooooooooooooooooooo

VOZNI RED

Južne železnice v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Veljaven od 26. oktobra 1921.

Maribor gl. kol.—Ljubljana gl. kol.—Trst.

Os. 43	Os. 45	Meš. 801	Brzvl. 3	Brzvl. 7	47	Os. 49a	Os. 42	Meš. 802	Brzvl. 8	Brzvl. 4	Os. 44	Os. 48	Os. 50a
5:30	10:15	12:49	13:58	14:14	16:50	23:30	9:59	14:05	14:27	14:45	16:56	22:17	4:03
6:02	10:47	13:43	15:12	15:28	17:22	0:01	9:25	13:02	13:27	14:55	20:17	2:11	3:32
7:30	12:12	16:17	17:01	17:16	18:51	1:21	7:58	10:45	10:08	11:35	14:03	19:27	1:32
8:13	12:55	17:16	18:01	18:16	19:34	1:59	7:09	9:40	9:11	10:38	12:06	17:35	23:52
10:41	14:55	20:30	21:55	22:10	21:40	3:47	5:18	6:40	6:11	7:38	9:06	10:34	15:20
11:13	15:27	21:02	22:27	22:42	22:23	4:19	6:50	8:12	7:43	9:10	10:38	12:06	16:52

Maribor gl. kol.—Graz—Wien.

Brzvl. 10	Os. 70a	Os. 72	Os. 84	Brzvl. 4	Os. 44	Os. 74	Os. 36	Brzvl. 9	Os. 71	Os. 35	Brzvl. 3	Os. 33	Os. 75	Os. 81	Os. 77
4:21	6:30	12:41	5:16	15:16	19:00	19:15	8:00	1:35	7:35	8:40	13:35	22:21	14:06	19:32	20:52
4:48	6:53	13:05	5:40	15:43	19:31	8:31	8:31	1:11	7:13	8:08	13:11	21:50	13:43	19:09	20:29
5:45	7:54	14:06	6:06	16:40	22:19	11:17	11:17	0:21	5:37	6:42	12:21	19:42	14:16	18:32	19:51
10:55	13:06	18:16	14:46	21:45	6:45	19:40	19:40	19:20	21:45	22:50	7:25	13:20	14:51	18:05	19:24

Maribor gl. kol.—Prevalje—Celovec.

Os. 411	Os. 413	Os. 415	Os. 412	Os. 414	Os. 416
5:00	15:00	19:48	7:37	12:25	20:45
5:10	15:08	19:56	7:32	12:20	20:40
5:53	16:44	21:38	6:01	10:50	19:10
7:36	17:22	22:16	5:31	10:04	18:05
9:44	19:40	24:24	7:50	15:44	21:44

Maribor gl. kol.—Ptuj—Čakovec—Kotoriba.

Os. 221	Os. 223	Os. 225	Os. 222	Os. 224	Os. 226
9:00	16:00	20:50	7:19	11:06	17:39
9:36	16:36	21:26	6:40	10:27	17:00
10:27	17:24	22:24	5:26	9:44	16:14
11:40	18:32	23:27	4:00	8:18	14:47
12:53	19:35	0:50	1:32	7:00	13:20

Zidanimost—Zagreb.

Os.	Brzvl.	Os.	Os.	Brzvl.	Brzvl.	Os.		Os.	Brzvl.	Os.	Brzvl.	Os.	Brzvl.	Os.	Brzvl.
4-19	7-47	8-29	14-20	.	17-25	19-50	↓ Zidanimost × . . . ↓	8-33	1-41	12-01	.	18-52	22-51	0-30	14-18
6-16	.	10-40	16-16	.	22-02	.	↓ Zapršit	6-21	.	9-57	.	16-46	.	23-26	.
6-46	9-34	11-13	16-45	18-01	19-12	22-25	↓ Zagreb juž. kol. × . . ↓	5-50	0-02	9-35	10-30	16-13	21-05	21-56	12-27

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij „Tabor“. — Tiska: Mariborska tiskarna d. d.

Mala oznanila.

Več gospodov se sprejme na brano. Vpraša se Barvarska ul. 3., vrata 9. 1956

Gospod se sprejme na brano in stanovanje. Korosčeva ul. 2/1. Kovčič. 1957

Razne igrače za otroke, primerno za božična darila, se prodajo — vpraša se iz prijazno-li v trgovini Bubak Vetrinška ul. 21. 1955

Eno-nadstropna hiša s trgovino i stanom na prodajo. Upitat hišnog gospodara, Prečna ul. 4. 1958

Omare in mize, pripravne za trgovce, prodaja okrajno glavno Maribor. Pojasnila daje blagajna, soba št. 16, I. nadst. 1949 3-1

Postrožnica za par ar predpoldne, se isče. Plača po dogovoru. Naslov v upravljenosti.

Ocarinjenje!

Vse v to stroko spadajoče posle izvršuje točno in kulantno od trgovcev ustanovljena

„Orient“ d. d., Maribor

Telefon št. 90 Meljska c. 12 Telefon št. 90

10—1 in njena 1911

podružnica v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27.

Dražbeni oklic.

Dne 5. decembra 1921 ob 9. in 14. uri se vrši vsled sklepa okrajnega sodišča v Mariboru z dne 26. nov. 1921 A V 588/21 v Mariboru, Vetrinjska ul. št. 30, javna dražba v zapuščini Alberta grofa Cappy spadatajocih premienin: pohištva, podob knjiž itd.

Izključna cena je cenilna vrednost. Najvišji ponudek se plača takoj v roke podpisanega sodnega poverjenika, zdražbane stvari mora zdražitelj kakoj prevzeti in odstraniti. 1946

Maribor, dne 1. decembra 1921.

MIHAEL KORBER, notar, kot sodni poverjenik

MARIBOR-LJUTOMER!

Zamenjam takoj svoje lepo, veliko stanovanje v Ljutomeru s stanovanjem najmanj 3 velikih sob v Mariboru. Dovoljenje stanovanjskega urada Maribor potrebno. Naslov v upravi „Tabora“. 1920 3-3

Zimsko perilo,

klobuke, čevlje, razno modno in gacopate, nogavice, lanterjsko blago

najboljše vrste kupite najceneje pri tržnici

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.